

Del model de llengua a l'ensenyament secundari, en va parlar Puri Pinto, filòloga i profesora de llengua i literatura catalanes a l'ensenyament secundari. La ponència que va impartir Pinto es titulava «Consciència lingüística sostenible a l'ensenyament secundari: sincronia en l'atenció de la integritat i la vitalitat de la llengua catalana». La ponent va parlar de la tasca, cada vegada més complexa, a la qual s'enfronten els professors de Catalunya i va desglossar les diferents maneres de vehicular el model d'ensenyament secundari fent molt èmfasi en la docència, les estratègies, les actituds i les competències. P. Pinto va parlar de dos conceptes que, segons la ponent, són vitals per aconseguir un bon model lingüístic: integritat (legitimitat, inviolabilitat, coherència) i vitalitat (ús natural de la llengua, eina de comunicació útil, etc.). Pinto va acabar la seva intervenció fent propostes concretes per al currículum de llengua catalana a l'ensenyament secundari.

La darrera ponència, «Ús i qualitat de la llengua catalana a les universitats», va ser a càrrec de Jordi Matas, catedràtic de Ciència Política i vicerector de Relacions Institucionals, Comunicació i Política Lingüística de la Universitat de Barcelona. Matas va començar el seu parlament posant en relleu que a Catalunya no hi ha hagut un model de política lingüística universitària per a tot el sistema superior català. A partir d'aquesta afirmació, Matas va situar la llengua catalana dins de les universitats en un panorama prou desolador, tant pel que fa a la docència i a la recerca, com a la capacitat lingüística, tres branques que analitzà en detall. L'autor va cloure el seu parlament amb esperança per revertir la situació del català al context educatiu superior tot posant la mirada als diferents actors que hi participen: el Departament de Recerca i Universitats, la Secretaria de Política Lingüística, els rectors de les universitats catalanes, la Comissió de Política Lingüística del Consell Interuniversitari de Catalunya, la Xarxa Vives, l'Institut d'Estudis Catalans i els Serveis Lingüístics de les diferents universitats, entre d'altres.

Al final de la jornada, M. Teresa Cabré va clausurar la jornada. Una jornada que, una vegada més, no va deixar ningú indiferent, i va permetre obtenir un dibuix de l'estat del català a les diferents etapes educatives del nostre país. Si un aspecte va quedar clar és que cal entomar la situació, a vegades desfavoridora, amb entusiasme i convenciment per tal de situar la llengua catalana al punt de mira per revifar.

Aquesta jornada va marcar el final d'una etapa dins de la CPF, ja que va ser la darrera que impulsava la seva directora des dels inicis. Des d'aquestes línies, volem agrair el llegat que ha deixat M. Teresa Cabré a la Càtedra Pompeu Fabra de la Universitat que porta el mateix nom. De ben segur que el seu mestratge permetrà continuar avançant a favor de la llengua i la cultura catalanes.

Laia VIDAL SABANÉS
Universitat Pompeu Fabra

Simposi Manuel Sanchis Guarner, en motiu dels 40 anys de la seua mort i dels 70 anys de la publicació de la *Gramàtica valenciana* (Facultat de Filologia de la UV, 11 i 12 de febrer de 2022). — En són molts i ben variats els homenatges que s'han dut a terme al filòleg i humanista valencià Manuel Sanchis Guarner (València 1911-1981), però cap tan visual i mediàtic com el Simposi que l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL), en col·laboració amb el Departament de Filologia Catalana de la Universitat de València, va dur a terme els dies 11 i 12 de febrer de 2022 a la sala Enric Valor. Visual perquè inclou una “exposició virtual” (<https://uv-es.libguides.com/sanchis_guarner>) que aplega onze apartats de vídeos, fotos, testimonis directes, documents..., davall el títol «Manuel Sanchis Guarner i la llengua dels valencians: ciència, compromís i diàleg», dirigida per Emili Casanova i locutada i organitzada pulcrament per Vicent Artur More-

no i Giménez; i mediàtic perquè totes les intervencions que ara i ací ressenyem han quedat enregistrades en vídeo en el canal de Youtube de l'AVL.

El Simposi va resultar redó després de dos dies d'intervencions acadèmiques i personals, tan redó com els números amb motiu dels quals es convocava la trobada científica: 40 anys de la mort de don Manuel i 70 anys de la publicació de la seua *Gramàtica valenciana*, que en total sumen els 110 anys del seu naixement i 70 també eren els anys que tenia quan va morir.

La inauguració oficial començava amb les paraules de la rectora de la UV, Vicenta Mestre, que destacava el paper de Sanchis a la UV i cedia la paraula al president de l'AVL, Ramon Ferrer, com a moderador de la taula inaugural amb el director del Departament de Filologia Catalana, Jesús Jiménez (remarcava el paper de Sanchis en el consens, l'accessibilitat i el diàleg entre la tradició i la modernitat), el director de l'IIFV, Vicent Josep Escartí (en 1978 Sanchis funda encertadament l'Institut de Filologia Valenciana, ara convertit en interuniversitari) i la degana de la Facultat de Filologia, Traducció i Interpretació, Amparo Ricós (Sanchis fou el primer degà democràtic a la Facultat de Filologia).

El format del Simposi va resultar didàctic: dos dies i dos temàtiques, el divendres 11 «Sanchis Guarner i la cultura valenciana» i el dissabte 12 «Sanchis Guarner i els estudis lingüístics». Cada temàtica tenia programades, a més, dues sessions. Encetava el torn la taula moderada per l'acadèmica (avui presidenta) de l'AVL Verònica Cantó, amb la intervenció d'Antoni Furió davall l'epígraf «SG i la història del País Valencià», que situava l'homenatjat en l'òrbita dels deixebles de Roc Chabàs i Sanchis Sivera (Sanchis va omplir grans llacunes en el coneixement de la història general valenciana). Li seguia la intervenció de Carme Agulló «SG i l'escola valenciana», que destacà la idea de Sanchis que el País Valencià l'havien de fer els mestres —la consciència lingüística dels quals s'havia de formar a l'escola— i per això Sanchis havia dedicat els esforços a convocar cursos i coordinar l'elaboració de materials formatius (que Carles Salvador i Vicent Pitarch van culminar). Seguidament Emili Casanova amb «SG i l'estudi de l'onomàstica i la dialectologia» explicava la importància del Sanchis dialectòleg, format a Madrid i seleccionat per dur a terme les enquestes de l'*Atlas Lingüístico de la Península Ibérica (ALPI)*, un projecte molt costós —segurament en el que més treballà Sanchis— i que es va dirigir des de València (avui, des del CSIC de Madrid), on l'elenc de dialectòlegs havia proliferat amb deixebles com Roser Cabrera, Marina Saragossà o Lluís Alpera. Casanova mateix va dirigir una tesi sobre l'*ALPI* valencià (disponible ara en línia). Tancava la primera sessió Abelard Saragossà amb «SG i el valencianisme lingüístic», on destacava el paper de Sanchis en el model de llengua que els valencians necessiten, allunyat del model noucentista i elitista i centrat en el poble i l'assimilació natural per practicar-lo.

La segona sessió, presidida per Àngels Gregori, començava amb la intervenció de Josep Daniel Climent, amb «SG i el món de la cultura», en què destacà el paper activista de Sanchis per la llengua i la cultura (el País Valencià és fruit de la cultura o la consciència comunitària, no de la natura, i cal treballar-hi, segons Sanchis, per a assolir-ho). Li seguia Santi Cortés amb «SG i la introducció dels estudis filològics universitaris», tot narrant la història cultural de l'homenatjat, que va arribar a ser catedràtic i a fundar l'actual Departament de Filologia Catalana (anomenat estratègicament de «Lingüística Valenciana»). Tot seguit, Carme Manuel, amb «SG i les escriptores i escriptors valencians», es feia ressò del Sanchis prologuista, a mena de protecció d'autores com Maria Beneyto davant les crítiques. M. Àngels Francés, amb «SG i els dietaris», destacava l'últim dietari de l'autor, datat de 1971, que conté la seua veu autobiogràfica entre el món semiprivat i l'àmbit públic; també cita el dietari especial que va dur a terme amb el company “atlàntic” Rodríguez Castellano per les terres d'Aragó per a les enquestes de l'*ALPI*.

El segon dia anava dedicat als estudis lingüístics, i més concretament a la *Gramàtica valenciana* de 1952. Nicolau Dols, moderador, presentava la primera intervenció, a càrrec d'Alfons Llo-

rens, que destacava el paper de Sanchis en la recuperació impecable i minuciosa de la cultura popular valenciana, tot i que no era un investigador específic de la cultura. Seguidament prenia la paraula Ramon Sistac amb «SG i el català occidental», en què destacava el paper d'enquestador de l'*ALPI* de Sanchis per les terres de Ponent i d'Aragó, cosa que demostra que la frontera dialectal encara no era clara, com és el cas de l'enquesta sorprenent d'Aiguaviva. Sistac assenyalà l'avanç de la influència del parlar de Barcelona sobre el català nord-occidental i el Pirineu. Continuava l'acte amb l'aportació de Miquel Nicolàs amb «SG i la història de la llengua», tot destacant que la llengua i la història tenen una relació de discurs molt complexa i que Sanchis va poder desenvolupar amb un mestratge a l'altura del que va fer un altre valencià com Rafael Lapesa, allunyant-se més de l'estil d'altres autors com Vicente García de Diego.

La segona part i última taula, davall la moderació de Joan Rafael Ramos, començava amb la intervenció de Mar Massanell «SG i el fabrisme fonètic i lèxic», que situava la *Gramàtica* de Sanchis en tant que adaptativa a la Gramàtica de Pompeu Fabra de 1918, concretament en aspectes fonètics (so del grup <tl> hel·lènic i romànic dels dialectes consecutius) i lèxic. Seguidament, Jordi Ginebra amb «SG i el fabrisme morfològic i sintàctic» completava la intervenció anterior amb exemples d'adaptació del fabrisme per part de Sanchis, que difereix del de Vidal Alcover (més “servilista” a Fabra), en el sentit que s'acosta més a la realitat dels parlars valencians, a pesar que reivindicava l'ús d'algunes formes ja perdudes dialectalment com *amb, llur, sengles...* Fabra és més prescriptiu i Sanchis és més descriptiu.

Finalment, la cloenda la dugué a terme Manuel Sanchis-Guarner Cabanilles, en substitució de l'accidentat Joan F. Mira. El fill de l'homenatjat va ser l'encarregat de donar pinzellades molt personals i humanístiques a partir del vídeo que RTVV, dirigit pel finat Ricard Bellveser, i l'AVL van preparar en homenatge a Sanchis Guarner. A Mallorca, conta el fill de Sanchis, don Manuel era molt volgut i la família va passar el temps més feliç de la vida, tot el contrari del que va haver de viure posteriorment. El fill es va mostrar anecdòtic, polític, humà i inspirador alhora, per donar compte de tota una vida al servei d'una cultura i que va acabar amb la mort sobtada però provocada i “gens natural” de son pare.

En definitiva, una trobada que traia novament a la llum el treball infatigable que van haver de fer els defensors —com Sanchis Guarner— d'una consciència lingüística valenciana i valencianista, sovint silenciada. Els cinc objectius plantejats s'hi compliren a bastament: homenatge al fundador del Departament de Filologia Catalana de la UV, anàlisi de la *Gramàtica valenciana* amb orientacions lingüístiques, experiències pràctiques per a ensenyants de llengua, recursos metodològics i acostament de Sanchis a l'actualitat. I és que, en paraules del mestre Antoni Ferrando, un homenatge no supleix el que Sanchis va suplir en coneixements de la llengua i la cultura dels valencians i les valencianes. Però hi ajuda. És el cas.

Vicent F. GARCIA PERALES
Universitat CEU Cardenal Herrera

Acte d'homenatge a Josep Vallverdú i presentació del seu llibre *El vuitè nan* (IEC, 30 de març de 2022). — La sala Prat de la Ribera de l'IEC acollí el 30 de març de 2022 a les 18 h un sobri acte d'homenatge a Josep Vallverdú amb motiu de la publicació del seu llibre de literatura infantil *El vuitè nan*. A l'acte, organitzat pel Grup Enciclopèdia i l'editorial La Galera, hi intervingueren: Teresa Cabré, presidenta de l'IEC; Nicolau Dols, president de la Secció Filològica; Joan Abellà, director general del Grup Enciclopèdia, i Maria Pujol, professora de la Universitat Internacional de Catalunya, acompanyada de la seva filla de sis anys. El diàleg posterior entre Màrius Serra i Josep Vallverdú aportà llum sobre l'obra presentada, però també sobre altres aspectes de l'homenatge.